

Roman Klimeš

FLAGI MAKAU

Makau znajduje się na południowo-wschodnim wybrzeżu Chin ok. 70 km na zachód od Hongkongu. Zajmuje półwysep, na którym leży miasto Makau i dwie wyspy Taipa i Koloane. Powierzchnia całego terytorium wynosi 15.5 km², ludność 350 000.

Ta ostatnia posiadłość portugalska została przyłączona do Chin w 1999 r. jako tak zwany Specjalny Region Administracyjny Makau i otrzymała prawo używania obok herbu i flagi Chin własnych symboli, które ustanowiono dla niego na pierwszej sesji Ósmego Zjazdu Deputowanych Ludowych Chińskiej Republiki Ludowej w dniu 31 marca 1993 r.

Emblemat Makau od 20 XII 1999 r.
Emblem of Macao, since 20 XII 1999

przedstawia kwiat lotosu, most i fale morskie. Nad lotosem jest pięć gwiazd ułożonych w półkole. Na otoku jest napis po chińsku: "Makau Specjalny Region Administracyjny Chińskiej Republiki Ludowej" (u góry) i nazwę MAKAU po portugalsku (u dołu). Flaga jest zielona z centralną częścią emblematu w środku. Oba znaki używane są od 20 grudnia 1999 r.

Y/V+

W/V+

Flaga Makau od 20 XII 1999
Flag of Macao, since 20 XII 1999

Jest rzeczą mało znaną, że w XX w. W Makau były używane regionalne herby i flagi. Zanim do tego przejdziemy warto podać kilka faktów z historii tego terytorium.

Historia Makau sięga pierwszej ćwierci XVI wieku. Jeden z wielkich żeglarzy portugalskich, Jorge Alvares dotarł do południowo-wschodnich

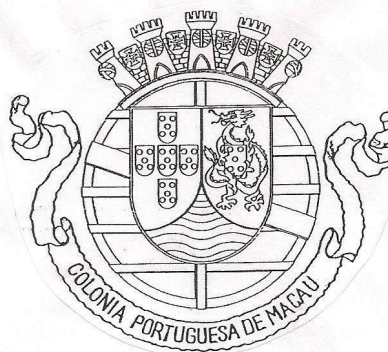
wybrzeży Chin w 1513 r. Wynikiem jego wizyty było utworzenie w tym rejonie kilku portugalskich ośrodków handlowych. Wkrótce głównym ośrodkiem stał się Makau, monopolizując handel między Chinami i Japonią a Europą oraz stając się ważną bazą chrystianizacji Chin. W 1833 Makau, razem z Timorem stało się zamorską prowincją Portugalii, administrowaną przez gubernatora generalnego w Goa (na zachodnim wybrzeżu Indii). Od 1896 Makau miało własnego gubernatora generalnego. Od 1951 r. Makau było portugalską prowincją zamorską a od 1975 r. terytorium pod administracją portugalską. Gubernatora mianował prezydent Portugalii. Zgromadzenie Ustawodawcze składało się z 17 członków, z których 12 pochodziło z wyboru a 5 mianował gubernator. Na mocy układu z Chinami, Makau zostało przejęte przez Chiny (razem z Honkongiem) w 1999 r.

W czasie ponad 400 lat istnienia, Makau było bastionem portugalskim na dalekim wschodzie i zawsze używało portugalskiej flagi. Było tak nawet w czasie, kiedy w XVII wieku na tronie portugalskim zasiadał obcy król. Kiedy po 60 latach przywrócono rządy portugalskie, Makau otrzymało oficjalną nazwę „CIDADE DO NOME DE DEUS DE MACAU, NAO HÁ OUTRA MAIS LEAL” (Miasto imienia Bożego Makau, nie ma bardziej lojalnego)

Pierwszy herb Terytorium Makau otrzymało 8 maja 1935 r. Wtedy rząd Portugalii wydał dekret nadający herby wszystkim swym posiadłościom.

Ogólna forma herbu była jednakowa dla wszystkich a jedyne różnice to godło na drugim polu tarczy herbowej i nazwa terytorium na wstędze. Herb tworzyła sfera armilarna, którą wieńczyła korona murowa złożona z pięciu baszt i

łączyjących je murów. Na basztach umieszczone były sfery armilarne a na

Herb Makau 1935-1951
Arms of Macao 1935-1951

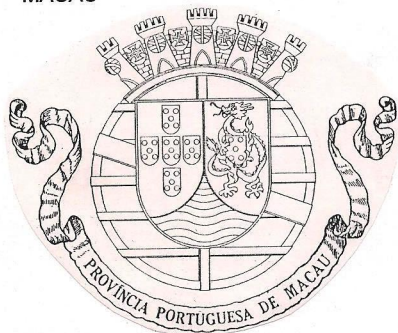
murach tarcze z krzyżem Orderu Chrystusa. Na tarczy armilarnej była tarcza dzielona w rosochę na opak. W polu pierwszym widniała tarcza sercowa z herbu Portugalii - w polu srebrnym pięć błękitnych tarcz ułożonych w krzyż, każda z pięcioma białymi punktami, ułożonymi w krzyż skośny, symbolizującymi pięć ran Chrystusa. W polu drugim umieszczano herb danej kolonii a w polu trzecim zielone linie faliste na srebrnym tle, symbolizujące morze.

Od dołu sferę armilarną otaczała półkolem srebrna wstęga z nazwą kolonii. W przypadku Makau, napis na wstędze brzmiał „COLONIA PORTUGUESA DE MACAU”.

Drugie pole herbu Makau było błękitne ze złotym smokiem, trzymającym w łapach jedną z pięciu błękitnych tarcz z godła Portugalii. Smok jest odwiecznym chińskim symbolem przasady Jang czyli płodności i aktywności, a także szczęścia. Był znakiem cesarskim i aż do początków XX w. występował na chińskich flagach.

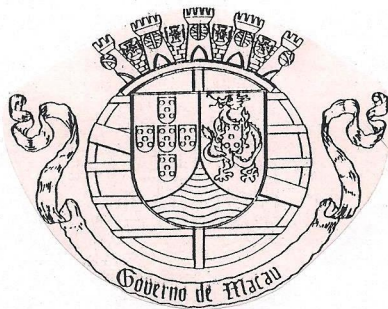
Herb Makau zmieniał się wraz ze zmianą statusu. W 1951 r. była

to prowincja portugalska i napis na wstędze wokół herbu brzmiał: „PROVINCIA PORTUGUESA DE MACAU”

Herb Makau 1951-1975
Arms of Macao 1951-1975

Kiedy w 1975 r. Makau stało się "terytorium pod administracją portugalską", na wstędze umieszczono napis: „GOVERNO DE MACAU”. Ten herb używany był do 1999 roku.

Herb Makau 1975-1999
Arms of Macao 1975-1999

W drugiej połowie XX w. zostały ustanowione również symbole poszczególnych części Makau. W 1961 r. wprowadzono herb i flagę

miasta Makau. Dekret w tej sprawie, z dnia 27 lipca 1961 r. został opublikowany w dzienniku urzędowym (*Diário de Governo*) Makau. Pełny tekst podajemy niżej w oryginale.

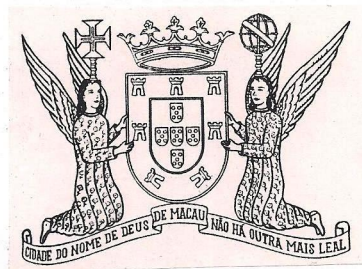
Manda o Governo da República Portuguesa, pelo Ministro do Ultramar, no uso da competência que lhe é conferida pela base XI da Lei Orgânica do Ultramar Portugues e pelo artigo 4.º das ordenações aprovadas pela Portaria n.º 8098, de 6 de Maio de 1935:

1.º *É mantida a tradicional representação heráldica da cidade de Macau: o escudo de armas de Portugal sobrepujado da antiga coroa real aberta e amparado por dois anjos de joelhos, vestidos de prata e realçados de ouro, nimbados de uma cruz de Cristo, de vermelho - o da dextra -, e de uma esfera armilar, de ouro - o da sinistra -; listel branco tendo inscritos em caracteres negros os dizeres "Cidade do nome de Deus não há outra mais leal".*

2.º *A bandeira da cidade é azul com cordões e borlas de prata e azul; lança e haste douradas.*

3.º *O selo municipal deve conter, dentro de listel com as palavras "Cidade do Nome de Deus de Macau - Leal Senado", os elementos descritos no n.º 1.º sem os anjos e sem indisação dos esmaltes.*

Ministério do Ultramar, 27 de Julho de 1961. - O Ministro do Ultramar, Adriano José Alves Morcira.

Herb miasta Makau
Arms of the City of Macao

Centralnym elementem herbu była tarcza herbowa Portugalii zwieńczona koroną otwartą, podtrzymywana przez dwa anioły, klęczące na wstędze z pełną nazwą Makau. Na głowach anioły mają tradycyjne symbole portugalskie - krzyż Orderu Chrystusa i sferę armilarną.

Flaga miasta Makau była niebieska z herbem miejskim. Proporcje 2:3. Zdarzało się, że flaga ta reprezentowała całe terytorium w czasie imprez sportowych i różnego rodzaju uroczystości.

B

Flaga miasta Makau
Flag of the City of Macao

Również dwie wyspy należące do Makau miały własny herb i flagę. Symbole te wprowadzono na mocy decyzji portugalskiego Ministerstwa Koordynacji Międzyterytorialnej z dnia 10 Lipca 1974 r.

Portaria n.º 468/74 de 10 de Julho

Desejando o Governo Provisório conceder ao conselho das ilhas, da provincia de Macau, o privilégio de usar escudo de armas e bandeira próprios;

Afigurando-se dignos de assumir representação heráldica o mar circundante e a fauna marinha abundante no concelho, simbolizada por duas carpas e dois triângulos, que significam as ilhas

de Taipa e Coloane, ladeadas de abundância e prosperidade, representadas pelos peixes, e meia bola vermelha, colocada atrás dos triângulos, que simboliza o sol nascente, prenúncio dedesenvolvimen- to e prosperidade;

Ouvido o Governo de Macau: Manda o Governo Provisório de República Portuguesa, pelo Ministro da Coordenação Interterritorial, nos termos do n.º 4.º da Portaria n.º 8 098, de Maio de 1935:

O concelho das ilhas terá direito a usar: Armas - um escudo com fundo em faixas onduladas de verde e azul-marinho, dos peixes prateados em posição vertical, colocados simetricamente, tende ao meio e na parte superior dois triângulos isósceles de cor de ouro, em sobreposição e por detrás dos triângulos, colocada em segundo plano, uma meia bola a vermelho. Listel dourado contendo em caracteres negros a inscrição "Câmara Municipal das Ilhas".

Bandeira - laranja forte com cordões e borlas de azul-ferrete verde-garrafa.

Selo - dentro de listel circular contendo as palavras "Câmara Municipal das Ilhas" o mesmo ordenamento do brasao sem a indicação dos esmaltes.

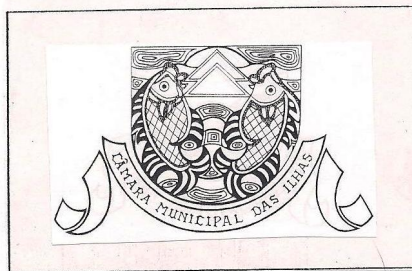

Herb wysp Taipa i Coloane
Arms of the Taipa and Coloane

Herb, choć ciekawy z punktu widzenia rozwiązania graficznego, został zaprojektowany bez znajomości reguł

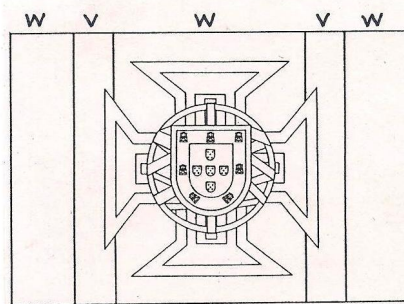
heraldycznych. W polu tarczy są zielone linie faliste na niebieskim tle. U góry są dwa złote trójkąty reprezentujące wyspy Taipa i Coloane, a spoza nich wychodzi słońce, symbol dobrobytu. Dwa karpie reprezentują obie wyspy i jednocześnie są symbolem obfitości morza. Pod tarczą herbowa jest wstęga z napisem „CÂMARA MUNICIPAL DAS ILHAS” (Izba Muncypalna Wysp). Flaga wysp była pomarańczowa z herbem pośrodku.

Na terytorium Macau używane były dwie dalsze flagi - flaga gubernatora i dowódcy sił zbrojnych prowincji zamorskiej. W obu wypadkach godłem był krzyż Orderu Chrystusa, główny znak używany na żaglach okrętów portugalskich w epoce wielkich odkryć geograficznych.

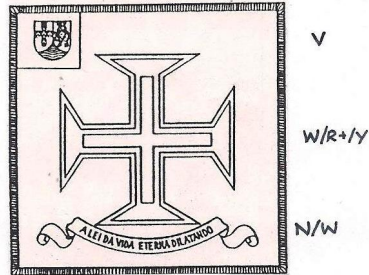

Flaga wysp Taipa i Coloane
Flag of Taipa and Coloane

Na fladze gubernatora w środku tego krzyża umieszczono centralną część herbu Portugalii. Na fladze dowódcy wojskowego w kantonie jest tarcza z herbem prowincji zamorskiej Makau, a pod krzyżem widnieje wstęga z napisem "A LEI DA VIDA ETERNA DILATANDO".

Flaga gubernatora Makau
Governor's flag

Flaga dowódcy sił zbrojnych
Commander-in-Chief of Macao

Warto jeszcze wspomnieć, że swego czasu próbowano wprowadzić flagi dla wszystkich terytoriów zamorskich Portugalii.

Według źródeł czeskich było to w latach trzydziestych tego wieku a według *The Flag Bulletin* w 1966 r. Portugalski heraldyk Franz Paul Almeida Langhans zaproponował, by na dole części swobodnej flagi Portugalii umieszczać tarczę z herbem posiadłości. Propozycji tej jednak nie przyjęto.

Artykuł ten został napisany w 1993 r. Tu nieco skrócony i uaktualniony. Przekład A. Znamierowski.

ENGLISH SUMMARY:

In 1999 Macao was placed under administration of the People's Republic of China. The Article 10 of the Basic Law of the Macao Special Administrative Region adopted on 31 March 1993 by the Eighth National People's Congress of the People's Republic of China states that apart from displaying the national flag and national emblem of the People's Republic of China, the Macao Special Administrative Region may also use a regional flag and regional emblem.

The regional flag of the Macao Special Administrative Region is green with five stars, lotus flower, bridge and sea water.

The regional emblem of the Macao Special Administrative Region is composed of five stars, lotus flower, bridge and sea water encircled by the words "Macao Special Administrative Region of the People's Republic of China" in Chinese and "MACAO" in Portuguese.

The Portuguese territory of Macao has always used the flag of Portugal as its symbol. In fact, the use of that flag even in the time, when Portuguese throne was occupied by a foreign king, was recognized in the 17th century by giving Macao the following name: CIDADE DO NOME DE DEUS DE MACAU, NAO HA OUTRA MAIS LEAL (City of the Name of God, Macao, There is None More Loyal).

It is not widely known that there were in use also two local coats of arms and several flags. The arms and flag of the city of Macao has been decreed on 27 July 1961 and those of the islands of Taipa and Coloane on 10 July 1974. The flag of the city was sometimes, especially during sport events, used as a symbol of the whole territory.

Two other flags used in Macao were those of the Governor and of the Commander-in-Chief of the Overseas Province.

This article has been written in 1993. The version published here is a little shortened and updated. Translation A. Znamierowski

XX MIĘDZYNARODOWY KONGRES WEKSYLOLOGICZNY SZTOKHOLM 28.07 – 1.08.2003

Organizatorem kongresu jest NORDIC FLAG SOCIETY – towarzystwo weksylogiczne działające na terenie 5 państw skandynawskich, założone w 1973 r. i od tego roku będące członkiem FIAV. Obecnie liczy 95 członków i wydaje dwa razy w roku periodyk NORDISK FLAGKONTAKT.

Współorganizatorem jest SZWEDZKIE MUZEUM ARMII, w którego siedzibie (Sztokholm, Roddargatan 13) odbywać się będą obrady.

Program kongresu obejmuje *Welcome reception* (niedziela 27.07), obrady plenarne (referaty) od poniedziałku do środy (28-30.07), wycieczkę (program jeszcze nie znany- czwartek 31.07), dyskusję końcową, dyskusję panelową oraz uroczyste zamknięcie obrad (piątek 1.08). We wtorek 29.07 wieczorem przewidziane jest uroczyste spotkanie w Ratuszu połączone z kolacją.

Opłata rejestracyjna wynosi 3800 SEK (ok. 1675 zł), dla osób towarzyszących – 2600 SEK (ok. 1150 zł).

Opłaty należy wnieść do 31 marca 2003 r. Po tym terminie opłaty wzrastają o 250 SEK (ok. 110 zł).

Zakwaterowanie w jednym z 40 hoteli w cenie od ok. 200 zł za 1 nocleg ze śniadaniem. W ramach opłaty za hotel otrzymuje się m.in. bezpłatny bilet na komunikację miejską. Rezerwacja za pośrednictwem organizatorów (preferowany Internet).

Transport – preferowany samolotami SAS, które – w porozumieniu z organizatorami – oferują specjalne warunki ustalane indywidualnie.

Forma rejestracji – za pośrednictwem Internetu (www.fiav2003.com)

Do dnia 15 listopada 2002 r. udział w Kongresie zapowiedziało 52 weksylogów z 19 krajów.

W numerze 12 „Flagi” z końca 2000 r. zamieszczono tekst omawiający flagi samorządów warszawskich z krótkim przeglądem historii ustroju i podziału administracyjnego stolicy. Minęły dwa lata i mamy nowy ustrój miasta. Nie ma już gmin warszawskich, szczególnego tworu administracyjnego istniejącego osiem lat. Od dnia wyborów samorządowych (27 października 2002 r.) Warszawa jest jedną gminą a także powiatem grodzkim. Dzieli się na dzielnice, których jest osiemnaście. Dzielnicami jest siedem dawnych dzielnic gminy Warszawa-Centrum, dziesięć dawnych gmin okalających centralną część stolicy oraz dotychczas samodzielne miasto Wesoła. Miasto to dzielnicą Warszawy stało się przez przypadek. Zawiłości tego „sejmowego przypadku” są na tyle skomplikowane, że nie będziemy tu ich omawiać.

Wesoła powstała jako miasto 1 stycznia 1969 r. z połączenia 6 podwarszawskich osiedli: Woli Grzybowskiej, Groszówki, Grzybowej, Starej Miłosny, Zielonej i Wesołej. W chwili utworzenia liczyła 22,6 km² powierzchni i miała ok. 8 tys. mieszkańców. Liczba mieszkańców do końca 2001 roku wzrosła do 14,6 tys. Powierzchnia pozostaje bez zmian. Cechą charakterystyczną Wesołej jest bardzo duża powierzchnia lasów - stanowią one ponad 60% jej powierzchni.

Niżej prezentujemy aktualną mapę Warszawy z podziałem na dzielnice.

Dla porządku podajemy podstawowe dane dotyczące wszystkich obecnych dzielnic stolicy w porządku alfabetycznym. Należy zauważyć, że gminy przed swoją właściwą nazwą miały zawsze dodatek „Warszawa-„. Dzielnice mają tylko nazwę własną.

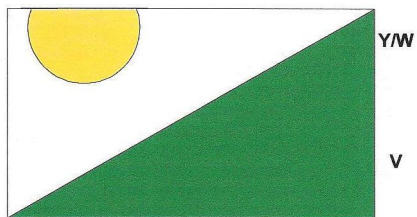
DZIELNICA	POW. (km ²)	LUDNOŚĆ (tys.)
BEMOWO	24,9	101
BIAŁOLEKA	73,0	50
BIELANY	32,3	147
MOKOTÓW	35,4	237
OCHOTA	9,7	87
PRAGA-PÓŁDNIIE	22,4	181
PRAGA-PÓŁNOC	11,6	76
REMBERTÓW	19,3	24
ŚRÓDMIEŚCIE	15,6	144
TARGÓWEK	24,2	127
URSUS	9,3	43
URSYNÓW	43,8	113
WAWER	79,7	58
WESOŁA	22,6	15
WILANÓW	36,7	12
WŁOCHY	28,6	37
WOLA	19,2	153
ŻOLIBORZ	8,4	49
WARSZAWA	516,7	1654

Zmiana ustroju miasta spowodowała także perturbacje heraldyczno-weksylologiczne. Dzielnice, jako jednostki pomocnicze gminy, nie mają – zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami – prawa do własnych symboli, w tym herbów i flag. Niektóre gminy swą likwidację „uczciły” uroczystym opuszczeniem flagi (Targówek). Z siedzib obecnych dzielnic a dawnych gmin w większości zniknęły dawne symbole. Jednak na części z nich były one umieszczone w sposób na tyle trwały, że „nowe” dzielnice nie zdecydowały się jeszcze na wydanie pieniędzy na ich usunięcie. Można więc dalej zobaczyć napis na siedzibie władz dzielnicy Białoleka „RATUSZ GMINY WARSZAWA-BIAŁOLEKA” czy okazały herb na byłym ratuszu byłej gminy Warszawa-Rembertów.

Wesoła - jako samodzielna gmina - od wielu lat używała własnego herbu oraz flagi. Daty wprowadzenia tych symboli nie są dokładnie znane. Flaga używana była przez wiele lat bez oficjalnego ustanowienia. Formalnie znalazła się w statucie miasta dopiero w 1999 r.

Herb miasta Wesoła

Flaga miasta Wesoła

Jaka będzie przyszłość symboli dzielnic Warszawy – na razie nie wiadomo. Nie wszystkie jednostki miały własne znaki. Poniżej zestawiono informacje o dotychczasowych symbolach poszczególnych jednostek:

DZIELNICA	HERB	FLAGA
BEMOWO	+	x
BIAŁOŁĘKA	+	+
BIELANY	+	(+)
MOKOTÓW	+	(?)
OCHOTA	x	(?)
PRAGA-PÓŁUDNIE	x	(?)
PRAGA-PÓŁNOC	(+)	(?)
REMBERTÓW	+	+
ŚRÓDMIEŚCIE	x	(?)
TARGÓWEK	+	+
URSUS	+	+
URSYNÓW	+	+
WAWER	+	+
WESOŁA	+	+
WILANÓW	+	x
WŁOCHY	(+)	x
WOLA	x	(?)
ŻOLIBORZ	x	(?)
WARSZAWA	+	+

oznaczenia:

- + - herb lub flaga były ustanowione i oficjalnie używane przez gminę lub dzielnicę
- (+) - herb lub flaga były niekiedy używane bez oficjalnego ustanowienia
- (?) - flaga dzielnicy istniała w latach sześćdziesiątych
- x- herbu lub flagi nie było

Różny jest także stosunek dawnych gmin i dzielnic stolicy do dotychczasowych symboli. Świadczy o tym między innymi wygląd ich stron internetowych [www](#):

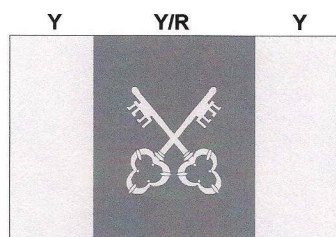
DZIELNICA	symbole na oficjalnej stronie www
BEMOWO	herb gminy Warszawa-Bemowo jest elementem strony obecnej dzielnicy
BIAŁOŁĘKA	na stronie dzielnicy jest wyłącznie herb Warszawy
BIELANY	nie znaleziono oficjalnej strony
MOKOTÓW	na stronie dzielnicy jest dotychczas używany herb
OCHOTA	wyłącznie barwy Warszawy jako element graficzny
PRAGA-PÓŁUDNIE	nie znaleziono oficjalnej strony
PRAGA-PÓŁNOC	w części dotyczącej historii zaprezentowano herb miasta Pragi z XVII w.
REMBERTÓW	herb gminy Warszawa-Rembertów jest elementem strony obecnej dzielnicy
ŚRÓDMIEŚCIE	herb i barwy Warszawy są elementami strony dzielnicy
TARGÓWEK	znakiem dominującym jest Syrena na tle barw Warszawy, lecz w treści strony pojawia się herb gminy
URSUS	nie znaleziono oficjalnej strony
URSYNÓW	herb gminy wraz herbem Warszawy na stronie głównej
WAWER	herb gminy na stronie głównej
WESOŁA	na stronie www wyłącznie herb Warszawy
WILANÓW	herb gminy na stronie głównej
WŁOCHY	Syrena jest elementem tzw. tapety strony głównej
WOLA	na stronie www wyłącznie herb Warszawy
ŻOLIBORZ	jako znak gminy prezentowany jest rysunek „Aliny” na tle barw Warszawy

Na zakończenie ciekawostka żoliborska. Na oficjalnej stronie [www](#) podano, iż „dzielnica Żoliborz nie posiada własnego godła ani flagi więc uznaliśmy, że naszym symbolem będzie 'Alina - dziewczyna z dzbanem', rzeźba autorstwa Henryka Kuny z roku 1934, będąca do dziś centralnym miejscem Parku Żeromskiego.”

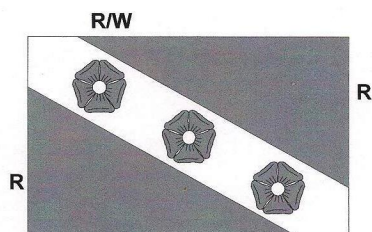
Jacek Skorupski

POLSKIE FLAGI SAMORZĄDOWE (12)

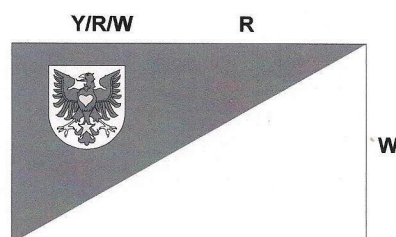
BABIMOST
(miasto i gmina w woj. lubuskim)

Flaga ustanowiona na mocy Postanowienia Rady Miejskiej z dnia 28 stycznia 1997 r. w sprawie przyjęcia flagi Babimostu. Flagę ustanowiono w związku z 600-leciem miasta. Skrzyżowane klucze pochodzą z herbu miasta. Pojawiły się na monetach w XIV w. Barwy flagi określono jako złota i czerwona. Podano proporcje płata 5 : 8.

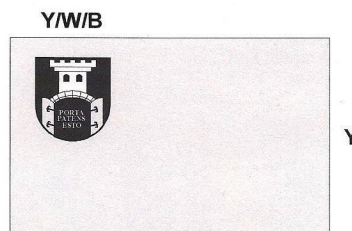

BRZEG DOLNY
(miasto w woj. dolnośląskim)

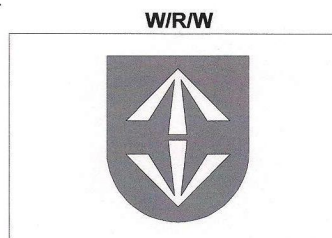
Flagę ustanowiono uchwałą Rady Miejskiej z dnia 2 czerwca 1993 r. W uchwale podano, iż „barwami Brzegu Dolnego jest flaga czerwona z białym pasem skośnym z prawa na lewo (heraldycznie) z trzema czerwonymi różami”. Jest to flaga heraldyczna, przedstawiająca herb barona Jerzego von Dyhera, właściciela miasta w XVII w., nadanego miastu przez cesarza Leopolda I w 1663 r. wraz z prawami miejskimi. Proporcje płata 5:8.

DREZDENKO
(miasto i gmina w woj. lubuskim)
Flaga ustanowiona uchwałą Rady Miejskiej w dniu 30 maja 1995 r. w sprawie uchwalenia statutu. Barwy czerwono – białe. Proporcje płata 3 : 5. Herb z orłem brandenburskim znany od XIV w.

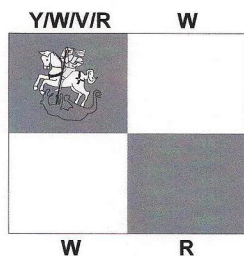

GOŁAŃCZ
(miasto i gmina w woj. wielkopolskim)
Flaga przyjęta uchwałą Rady Miasta i Gminy z dnia 27 stycznia 1995 r. wraz ze statutem gminy. Barwa płata żółta. Proporcje 3:5. Herb, znany od pierwszej połowy XVIII w. Łacińska dewiza miasta oznacza „Brama niech będzie otwarta”.

GRODZISK MAZOWIECKI
(miasto i gmina w woj. mazowieckim)

Flagę ustanowiono specjalną uchwałą rady Miejskiej w dniu 30 sierpnia 1995 r. Umieszczony na białym płacie herb miasta ustanowiony w XIX w jest herbem rodzowym Bogoria rodziny Mokronowskich, właścicieli miasta w XVII w. Flagę zaprojektował ówczesny burmistrz miasta Marek Cabanowski. Proporcje płata 5:8.

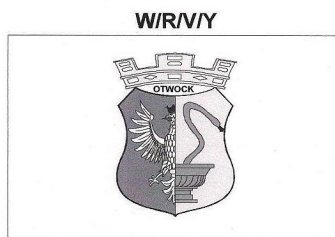

OSTRÓDA

(miasto w woj. warmińsko-mazurskim)

Flaga ustanowiona uchwałą rady Miejskiej w dniu 14 lutego 1996 r. Jest ona wzorowana na chorągwi komturstwa i miasta Ostródy, pod którą bracia zakonnicy stanu rycerskiego i ziemianie lennicy podlegający komturstwu ostródzkiemu walczyli pod Grunwaldem. Chorągiew miała ten sam układ barw i proporcje lecz nie było na niej godła. Obecny herb miasta, którego godło umieszczono na fladze, wprowadzono w 1811 r. Proporcje płata 9:11. W uchwale wprowadzającej flagę podano, iż dopuszcza się także wzór flagi bez godła.

Władze Ostródy konsultowały jej wzór z Polskim Towarzystwem Weksylogicznym.

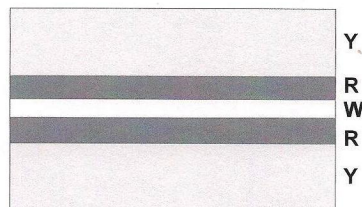

OTWOCK

(miasto w woj. mazowieckim)

Flaga została wprowadzona uchwałą Rady Miasta w 1996 r. Prezentowany wzór pochodzi ze

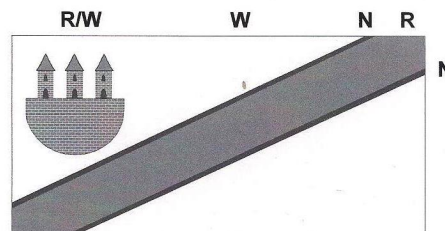
statutu miasta. W praktyce używana jest flaga bez napisu „Otwock”. Herb ustanowiono w 1926 r. Puchar z wężem Eskulapa symbolizuje uzdrowiskowy charakter miasta. Nie określono proporcji płata ani innych charakterystycznych wielkości.

PASŁĘK

(miasto i gmina w woj. warmińsko-mazurskim)

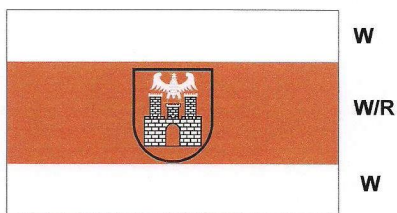
Flagę ustanowiono specjalną uchwałą Rady Miasta i Gminy z dnia 18 września 1992 r. dotyczącą symboli miasta. W uchwale zapisano: „Kolorystyka nawiązuje do herbu miasta: na żółtym (cytrynowym) tle przez środek biegnie pas czerwony (cynobrowy) a na nim wąski pas biały”. Czerwona tarcza z pasem srebrnym, to herb założyciela miasta, Meinharda z Kwerfurtu, ówczesnego mistrza krzyżackiego. Proporcje płata 5 : 8.

PRZASNYSZ

(miasto w woj. mazowieckim)

Flagę wprowadzono uchwałą Rady Miejskiej z dnia 5 kwietnia 1995 r. wraz ze zmianami statutu. Barwy flagi związane z barwami herbu, niezmienionego od 1544 r. W statucie szczegółowo opisano wymiary flagi i jej poszczególnych elementów. Proporcje płata 5 : 9.

SIERADZ

(miasto i gmina w woj. łódzkim)

Flaga ustanowiona uchwałą Rady Miejskiej w dniu 28 grudnia 1990 r. wraz ze statutem miasta. Barwy ściśle związane z kolorystyką herbu. Proporcje płata 5:8.

Ag/B

GIŻYCKO

(miasto w woj. warmińsko-mazurskim)

Flaga przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w dniu 25 kwietnia 1991 r. Trzy srebrne leszcze w błękitnym polu są herbem miasta od 26 maja 1612 r., z nadania księcia pruskiego Jana Zygmunta. Proporcja płata 2:3. W uchwale nie określono innych wymiarów ani proporcji.

R/V/Y/W

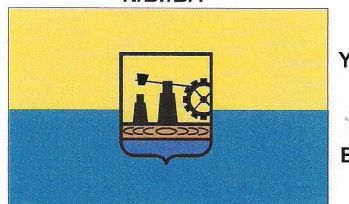
GRYFINO

(miasto w woj. zachodniopomorskim)

Flaga ustanowiona uchwałą Rady Miasta i Gminy w dniu 26 września 1996 r. wraz ze zmianą statutu. Proporcje płata 2:3. Innych wymiarów nie określono. Godło herbowe znane jest od XIII w. Odzwierciedla ono niemiecką nazwę miasta:

Greifenhagen (Greif = gryf, hagen = ciemny krzew). Gwiazdę dodano w XIV wieku.

N/Br/B/Y

KATOWICE

(miasto wojewódzkie, stolica woj. śląskiego)

Flaga została przyjęta przez Zarząd Miasta w dniu 10 kwietnia 1996 r. Barwy opisano następująco: czarny, błękit nieba, brązowy i żółty. Nie podano proporcji płata.

Barwy flagi pochodzą od herbu Górnego Śląska. Herb został ustanowiony w XIX w i zatwierdzony przez MSW w 1937 r.

W V W

ŁOWICZ

(miasto w woj. łódzkim)

Flagę ustanowiono na mocy uchwały Rady Miejskiej w dniu 27 kwietnia 1995 r. Dwa pelikany występują na najstarszej pieczęci miejskiej z XV w. i na większości pieczęci późniejszych. W uchwale proporcje płata określono na 5:8. Szczegółowo podano też inne wymiary i proporcje. Ustanowiono także Flagę Wielką Miasta Łowicza, podnoszoną wyłącznie na ratuszu, której cechą charakterystyczną są ściśle określone wymiary: 150 x 240 cm.

Flagę zaprojektował Krzysztof Guzek, członek PTW.

Jacek Skorupski

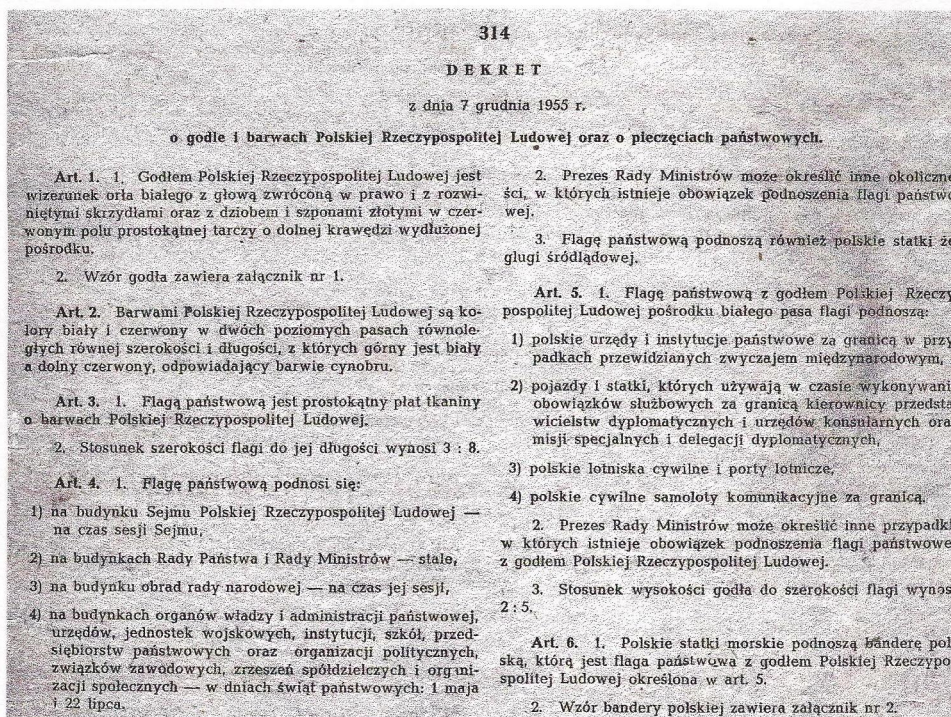
z wykorzystaniem „Katalogu weksyliów samorządowych”, zeszyt 2 i 3, opracowanego przez Alfreda Znamierowskiego

Dziennik Ustaw Nr 47 z dnia 31 grudnia 1955 roku.
Government Gazette Nr 47 of 31 December 1955

There were published two decrees of the State Council. The first one of 7 December 1955 has established new pattern of the State Arms and two State Flags. It stated that the State Flag of proportions 3:8 is horizontal bicolor, white over red. The State Flag with the Arms has the Arms placed in the middle of the white stripe. This flag is used by Polish offices and institutions abroad, on diplomatic cars and vessels abroad, by the civil airports, by civil aircraft abroad, and by merchant vessels.

The second decree of 9 November 1955 has established military colour (Sztandar), Air Force Flag (Flaga lotnictwa wojskowego), Air Force Insignia (Szachownica lotnicza), War Ensign (Bandera wojenna), Jack (Proporzec marynarki wojennej), and Ensign of Auxiliary Vessels (Bandera pomocniczych jednostek pływających).

Below the text of these decrees is the text of the announcement of the Prime Minister of 20 February 1956 correcting the error pertaining to proportions of the State Flag. The correct proportions are 5:8.

3. Polskie statki morskie pełniące specjalną służbę państwową podnoszą niezależnie od bandery polskiej flagę z oznaczeniem pełnionej służby według wzoru, który określi Minister Żeglugi.

Art. 7. Wizerunku orła (art. 1) używają:

- 1) organy władzy i administracji państwowej,
- 2) jednostki wojskowe,
- 3) sądy, prokuratura, państwowe biura notarialne i komornicy sądowi,
- 4) szkoły i instytucje państwowe,
- 5) inne instytucje oraz przedsiębiorstwa państwowe, jeżeli przepis szczególny uprawnia je do używania wizerunku orła (art. 1).

Art. 8. 1. Na budynku siedziby jednostki organizacyjnej uprawnionej do używania wizerunku orła umieszcza się tablicę z godłem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz tablicę z napisem nazwy jednostki organizacyjnej.

2. Tablica z godłem ma kształt owalny w układzie pionowym, obwódkę biało-czerwoną i tło szare, na którym jest wyobrażone godło, tablica zaś z napisem jest prostokątna w układzie poziomym, ma tło czerwone a litery napisu białe.

3. Wzory tablic z godłem i z napisem zawierają załączniki nr 3 i nr 4.

Art. 9. Pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 77 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła (art. 1), a w otoku napis „Polska Rzeczpospolita Ludowa”.

Art. 10. Pieczęcią Rady Państwa jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła (art. 1), a w otoku napis „Rada Państwa”.

Art. 11. 1. Pieczęcią urzędową jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła zawierająca pośrodku wizerunek orła (art. 1), a w otoku napis odpowiadający nazwie jednostki organizacyjnej uprawnionej do używania pieczęci urzędowej.

2. Pieczęci urzędowej używają jednostki organizacyjne wymienione w art. 7.

Art. 12. 1. Rada Ministrów wyda w drodze rozporządzenia przepisy wykonawcze i przejściowe w sprawach uformowanych w niniejszym dekrecie.

2. Przepisy te uregulują w szczególności wymiary oraz sposób umieszczenia tablic urzędowych, wymiary oraz sposób używania i stężeń pieczęci urzędowych, jak również wyrób pieczęci urzędowych i nadzór nad ich wyrobem.

3. Przepisy te mogą również przewidywać przypadki używania napisów i pieczęci odmiennych od określonych w niniejszym dekreście.

Art. 13. Kto nieprawnie używa godła Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, flagi państwowej z godłem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, bandery polskiej lub wizerunku orła określonego w niniejszym dekreście, podlega karze aresztu do roku i karze grzywny do 10.000 zł albo jednej z tych kar.

Art. 14. Tracą moc przepisy z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach i pieczęciach (Dz. U. z 1939 r. Nr 2, poz. 8).

Art. 15. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *A. Zawadzki*
Sekretarz Rady Państwa: *M. Rybicki*

315

DEKRET

z dnia 9 listopada 1955 r.

o znakach Sił Zbrojnych.

Rozdział 1.

Przepisy wstępne.

Art. 1. Znakami Sił Zbrojnych są:

- 1) w wojskach lądowych, wojskach obrony przeciwlotniczej obszaru kraju, w jednostkach nadbrzeżnych marynarki wojennej i w wojskach wewnętrznych — sztandar jednostki wojskowej;
- 2) w wojskach lotniczych:
 - a) sztandar jednostki wojskowej,
 - b) flaga lotnictwa wojskowego,
 - c) szachownica lotnicza;
- 3) w marynarce wojennej:
 - a) bandera wojenna,
 - b) proporzec marynarki wojennej,
 - c) bandera pomocniczych jednostek pływających;

4) w jednostkach pływających wojsk ochrony pogranicza — bandera jednostek pływających wojsk ochrony pogranicza.

Art. 2. Oprócz znaków wymienionych w art. 1 używa się w Siłach Zbrojnych również innych znaków, które ustala Minister Obrony Narodowej.

Art. 3. Znaki Sił Zbrojnych (art. 1 i 2) korzystają z ochrony przewidzianej w przepisach o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Rozdział 2.

Sztandar.

Art. 4. Sztandar jest symbolem niezłomnej wierności dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, honoru, męstwa, sławy wojennej i tradycji jednostki wojskowej. Sztandar przypomina każdemu żołnierzowi, że jego świętym obowiązkiem jest służyć

ze wszystkich sił Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, stać nieugięte na straży jej niepodległości i zdobyć ludu pracującego, mężnie walczyć w obronie Ojczyzny aż do pełnego zwycięstwa nad wrogiem.

Art. 5. 1. Sztandar nadaje jednostce wojskowej Rada Państwa.

2. Przez jednostkę wojskową rozumie się pułk lub inną jednostkę, którą Minister Obrony Narodowej określi jako uprawnioną do otrzymania sztandaru.

Art. 6. 1. Sztandar otrzymuje jednostka wojskowa po jej sformowaniu.

2. Sztandar wraz z aktem nadania wręcza jednostce w imieniu Rady Państwa Minister Obrony Narodowej lub jego przedstawiciel.

Art. 7. Jednostka wojskowa zachowuje sztandar przez cały czas swego istnienia niezależnie od zmian w nazwie lub numeracji.

Art. 8. Sztandar znajduje się stale w jednostce wojskowej, a w czasie walki — w rejonie działań bojowych jednostki.

Art. 9. Każdy żołnierz powinien strzec sztandaru swojej jednostki jak zrenicy oka. W razie utraty sztandaru wskutek słabości ducha bojowego jednostka ulega rozformowaniu, a jej dowódca, oficerowie oraz inni żołnierze winni dopuszczenia do takiej hańby zostają pociągnięci do odpowiedzialności karnej.

Art. 10. 1. Sztandar składa się z płata, głowicy, drzewca i kokardy.

2. Płatem sztandaru jest prostokątna tkanina o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, o wymiarach 130 × 100 cm, składająca się z dwóch trójkątów koloru białego i dwóch koloru czerwonego; koloru białego są trójkąty boczne, a koloru czerwonego — górny i dolny. Krótszy bok płata wszyty jest w białą skórę naciągniętą na drzewce i przymocowaną do drzewca gwoździkami. Pozostałe boki płata obszyte są frędzlą barwy jasnego złota szerokości 5 cm.

3. Na prawej stronie płata, pośrodku, na czerwonym tle obwiedzionym dwiema gałązkami wawrzynu ułożonymi w kształcie wieńca, haftowanymi złotym szychem, umieszczony jest wizerunek orła białego ustalony dla godła Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, haftowany srebrnym szychem; dziób i szpony orła haftowane są złotym szychem.

4. Na lewej stronie płata, pośrodku, na czerwonym tle obwiedzionym dwiema gałązkami wawrzynu ułożonymi w kształcie wieńca, haftowanymi złotym szychem, umieszczony jest pięciowierszowy napis koloru złotego „Za Naszą Ojczyznę Polską Rzeczpospolitą Ludową”; ponadto na lewej stronie płata, u dołu umieszczony jest napis koloru złotego, podający pełną nazwę jednostki.

5. Głowica sztandaru składa się z orła i podstawy, wykonanych z białego metalu. Wysokość orła wynosi 15 cm, wysokość podstawy 4 cm, długość podstawy 6 cm; jej szerokość 3,5 cm.

6. Drzewce długości 240 cm, o średnicy 4 cm sporządzone jest z drzewa toczzonego i politurowanego. Na górnym końcu drzewca umieszczona jest głowica, na dolnym — stożkowe okucie.

7. Kokarda jest uwiązana ze wstęgi o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej długości 280 cm, szerokości 10 cm. Oba końce kokardy są obszyte frędzlą barwy jasnego złota szerokości 10 cm. Kokardę umieszcza się na drzewcu poniżej głowicy, po prawej stronie płata.

8. Wzór sztandaru zawierają załączniki nr 1 i nr 2.

Art. 11. Na sztandarze jednostki wojskowej odznaczonych orderami umieszcza się kokardy uwiązane ze wstęg tych orderów; sposób umieszczania orderów i kokard określi Minister Obrony Narodowej.

R o z d z i a ł 3.

Flaga lotnictwa wojskowego i szachownica lotnicza.

Art. 12. 1. Flagą lotnictwa wojskowego jest prostokątny płat tkaniny o barwie niebieskiej. Od górnego lewego rogu do prawego dolnego rogu płata umieszczony jest pas o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. W środku płata umieszczony jest emblemat lotniczy koloru złotego z szachownicą lotniczą pośrodku. Stosunek szerokości płata do jego długości wynosi 5 : 8. Stosunek szerokości pasa o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej do szerokości flagi wynosi 1 : 5. Emblemat lotniczy zajmuje $\frac{1}{2}$ szerokości flagi.

2. Wzór flagi lotnictwa wojskowego zawiera załącznik nr 3.

3. Flagę lotnictwa wojskowego podnosi się na lotnisku wojskowym w czasie wykonywania lotów oraz w przypadkach, które określi Minister Obrony Narodowej.

Art. 13. 1. Szachownicą lotniczą jest kwadrat o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej podzielony na cztery równe pola, z których lewe górne i prawe dolne są barwy czerwonej z obwódką białą, a pozostałe — barwy białej z obwódką czerwoną. Stosunek szerokości obwódki do długości krańdźwi pola wynosi 1 : 5.

2. Wzór szachownicy lotniczej zawiera załącznik nr 4.

3. Szachownicą lotniczą oznacza się wojskowe statki powietrzne.

R o z d z i a ł 4.

Znakl marynarki wojennej.

Art. 14. 1. Bandera wojenna jest symbolem niezłomnej wierności dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, honoru, wstawa, sławy wojennej i tradycji marynarki wojennej. Bandera wojenna przypomina każdemu żołnierzowi marynarki wojennej, że jego świętym obowiązkiem jest służyć ze wszystkich sił Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, stać nieugięte na straży jej niepodległości i zdobyć ludu, pracującego, mężnie walczyć w obronie Ojczyzny aż do pełnego zwycięstwa nad wrogiem.

2. Bandera wojenna podniesiona na właściwym miejscu okrętu lub innej jednostki pływającej jest sztandarem okrętu lub tej jednostki oraz widomym znakiem ich przynależności do marynarki wojennej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

3. Każdy żołnierz marynarki wojennej powinien strzec bandery wojennej swojej jednostki jak zrenicy oka. W razie utraty bandery wojennej wskutek słabości ducha bojowego jednostka ulega rozformowaniu, a jej dowódca, oficerowie i inni żołnierze winni dopuszczenia do takiej hańby zostają pociągnięci do odpowiedzialności karnej.

4. Okrety i inne jednostki pływające marynarki wojennej podnoszą banderę wojenną według zasad określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 15. 1. Banderą wojenną jest prostokątny płat tkaniny o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z wcięciem trójkątnym w jednym z krótszych jego boków. Pośrodku białego pasa płata, w połowie odległości pomiędzy bokiem bez wcięcia a wierzchołkiem wcięcia, umieszczone jest godło Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

2. Stosunek szerokości płata do jego długości wynosi 1 : 2,1. Głębokość wcięcia jest równa połowie szerokości płata. Stosunek wysokości godła do szerokości płata wynosi 2 : 5.

3. Wzór bandery wojennej zawiera załącznik nr 5.

4. Przepis art. 11 stosuje się odpowiednio do bandery wojennej okrętów oznaczonych orderami.

Art. 16. 1. Proporzec marynarki wojennej jest prostokątny płat tkaniny barwy białej obramowany czerwonym otokiem. Pośrodku płata umieszczone jest godło Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Stosunek szerokości płata do jego długości wynosi 5 : 6. Stosunek szerokości czerwonego otoku do szerokości płata wynosi 1 : 10. Stosunek wysokości godła do szerokości płata wynosi 1 : 2.

2. Wzór proporca marynarki wojennej zawiera załącznik nr 6.

3. Proporzec marynarki wojennej podnoszą okręty marynarki wojennej w przypadkach określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 17. 1. Pomocnicze jednostki pływające marynarki wojennej podnoszą banderę pomocniczych jednostek pływających według zasad określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

2. Banderą pomocniczych jednostek pływających jest prostokątny płat tkaniny barwy niebieskiej. W górnym lewym rogu płata przy boku przylegającym do drzewca umieszczony jest wizerunek bandery wojennej. Stosunek szerokości płata do jego długości wynosi 3 : 5. Stosunek wysokości wizerunku bandery wojennej do szerokości płata wynosi 1 : 2.

3. Wzór bandery pomocniczych jednostek pływających zawiera załącznik nr 7.

4. Banderą pomocniczych jednostek pływających podniesiona na właściwym miejscu pomocniczej jednostki pływającej jest widomy znakem jej przynależności do marynarki wojennej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Rozdział 5.

Znaki jednostek pływających wojsk ochrony pogranicza.

Art. 18. 1. Bandere jednostek pływających wojsk ochrony pogranicza podnosi się na okrętach i innych jednostkach pływających wojsk ochrony pogranicza według zasad określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

2. Banderą jednostek pływających wojsk ochrony pogranicza podniesiona na właściwym miejscu okrętu lub innej jednostki pływającej jest widomy znakem ich przynależności do wojsk ochrony pogranicza.

Rozdział 6.

Przepisy końcowe.

Art. 19. Szczegółowe przepisy wykonawcze w sprawie znaków Sił Zbrojnych wydaje Minister Obrony Narodowej.

Art. 20. 1. Uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przysługują w odniesieniu do wojsk wewnętrznych Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

2. Sztandar wraz z aktem nadania sztandaru wręcza jednostkom wojsk wewnętrznych w imieniu Rady Państwa Minister Spraw Wewnętrznych lub jego przedstawiciel.

Art. 21. Tracą moc przepisy z dnia 24 listopada 1937 r. o znakach wojska i marynarki wojennej (Dz. U. z 1938 r. Nr 5, poz. 32).

Art. 22. Pozostaje w mocy dekret z dnia 23 kwietnia 1953 r. o banderze jednostek pływających Wojsk Ochrony Pogranicza (Dz. U. Nr 23, poz. 94).

Art. 23. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki
Sekretarz Rady Państwa: M. Rybicki

OBWIESZCZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 20 lutego 1956 r.

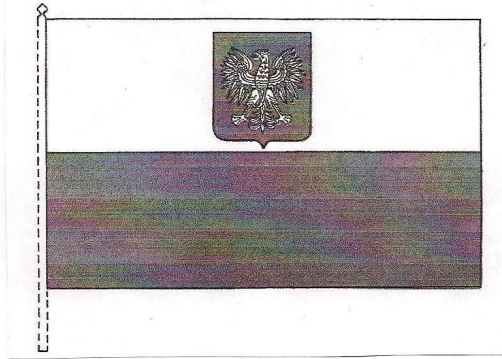
o sprostowaniu błędów w dekreście z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych.

Na podstawie art. 6 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 30 grudnia 1950 r. o wydawaniu Dziennika Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Dziennika Urzędowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski” (Dz. U. Nr 58, poz. 524) prosi się błąd pisarski w art. 3 ust. 2 dekretu z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. Nr 47, poz. 314) w ten sposób, że zamiast „3 : 8” powinno być „5 : 8”.

Prezes Rady Ministrów: w z. Z. Nowak

*Godło
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*

Bandera polska

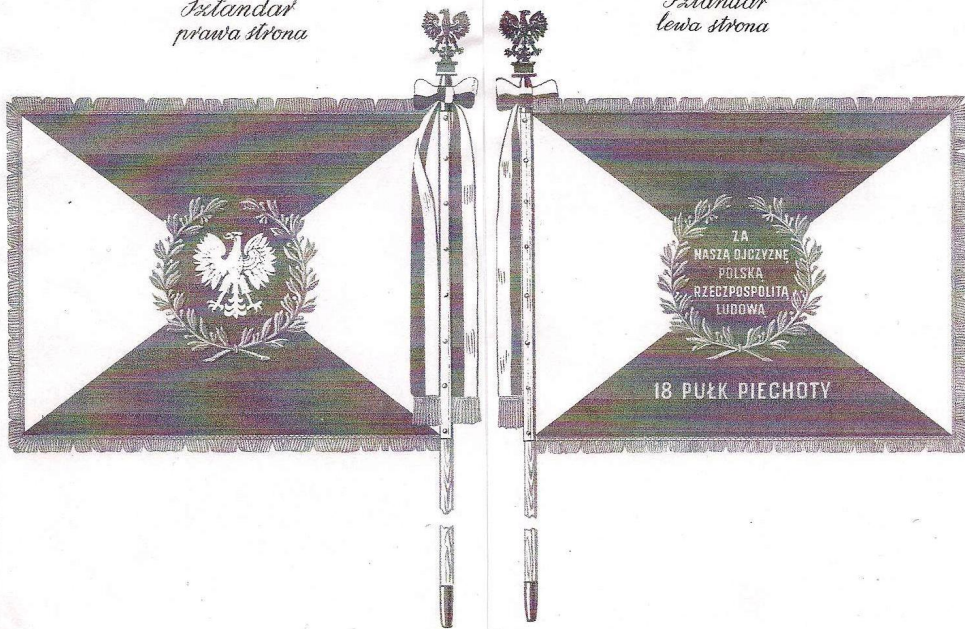
Załącznik do dekretu
z dnia 9 listopada 1955 r.

Załącznik nr 1

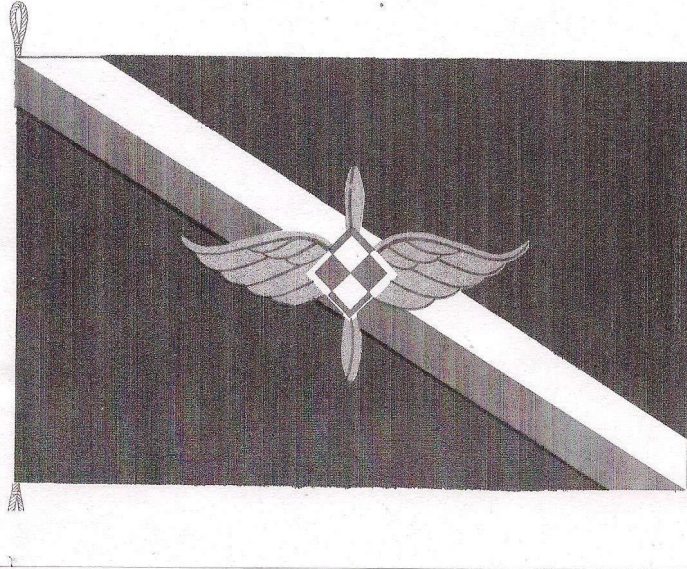
Załącznik nr 2

*Standard
prawa strona*

*Standard
lewa strona*

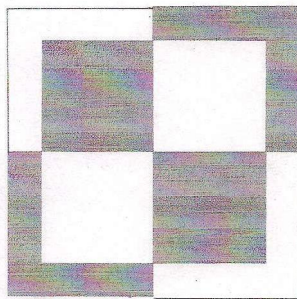

*Flaga
lotnictwa wojskowego*

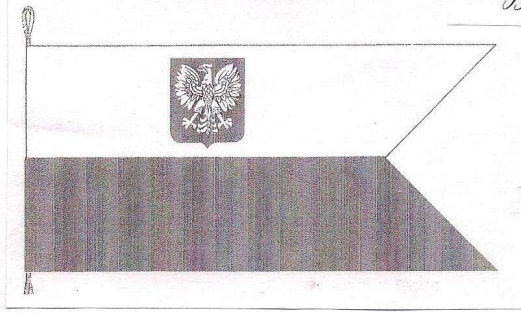

Załącznik nr 4

Iszachownica lotnicza

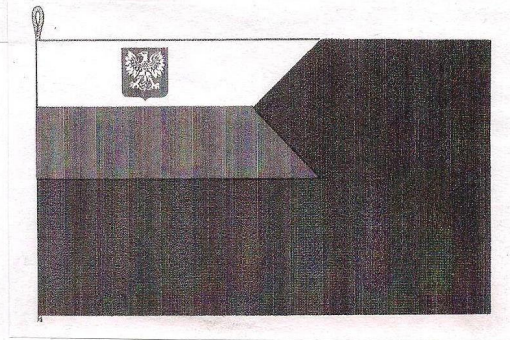
Bandera wojenna

*Proponiec
marynarki wojennej*

*Bandera
pomocniczych jednostek pływających*

NOWOŚCI WYDAWNICZE

Alfred Znamierowski. **FLAGI ŚWIATA. Ilustrowany przewodnik.**

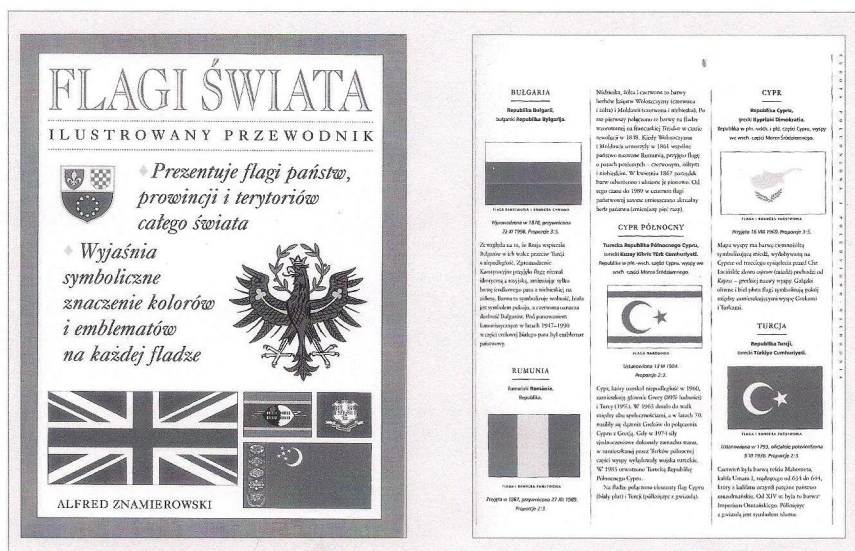
175 x 227 mm. 130 stron. Wydawnictwo HORYZONT. Grupa wydawnicza Bertelsmann Media. Książka ukazała się późną jesienią 2002 r. Dostępna w klubie „Świat Książki”. Cena 35,90 zł.

Jest to polskie wydanie części większej książki *The World Encyclopedia of Flags*, która opublikowana została po raz pierwszy w Wielkiej Brytanii w 1999 r. W następnych latach ukazywały się różne wersje językowe tej encyklopedii, a także – w mniejszym formacie – jej fragmenty. Polska edycja jest odmianą książki *World Flags Identifier* i zawiera przede wszystkim aktualne flagi wszystkich państw niepodległych de facto, terytoriów autonomicznych oraz flag jednostek pierwszego rzędu federacji i konfederacji. Nie jest to proste tłumaczenie pierwszej edycji. Autor napisał polski tekst praktycznie od nowa, uwzględniając między innymi zmiany, które dokonały się od roku 1999.

Każda flaga państwowa czy terytorialna ma barwną ilustrację, podaną datę ustanowienia, proporcje płata. Szczególną wartością jest omówienie symboliki poszczególnych weksyliów.

Cennym uzupełnieniem jest zamieszczenie w książce rozdziałów dotyczących flag organizacji międzynarodowych, flag regionalnych i lokalnych, flag ludów i idei oraz flag firmowych i prywatnych. Książkę kończy słownik polskich terminów weksylogicznych, oparty na opracowanym i przyjętym przez Polskie Towarzystwo Weksylogiczne w 1999 r. Tylko te dodatkowe rozdziały ilustruje blisko 250 barwnych wizerunków flag. Łącznie z zasadniczą częścią książki znajdziemy w niej blisko 750 barwnych ilustracji. Wszystkie rysunki flag w książce są także dziełem jej autora.

Jedynie zastrzeżenie można mieć do opisu i ilustracji flagi Polski. Zamieszczony tekst jest mało zrozumiały dla przeciętnego czytelnika nie zorientowanego w specyfice polskiej flagi państwowej, a zamieszczenie wyłącznie rysunku flagi z herbem może być mylące. Ponadto błędnie podano proporcje płata (2:3 zamiast 5:8).

**WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE. MANUAL 2001. Opracowanie graficzne Barbara Widłak.
Wydawnictwo Sejmiku Województwa Śląskiego. 297 x 210 mm. 1 str., 21 tablic, 3 wkładki.**

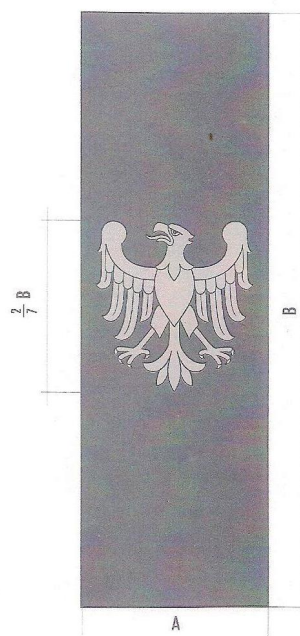
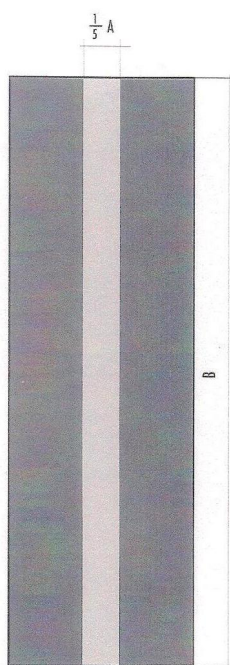
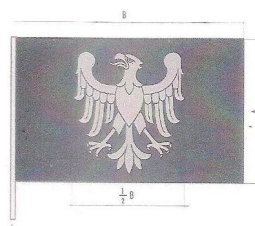
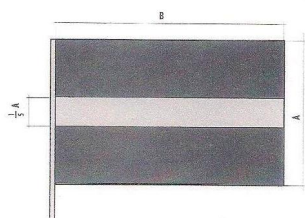
Jest to unikatowe wydawnictwo z zakresu współczesnej heraldyki i weksylologii samorządowej. Na 21 tablicach zaprezentowano oficjalne wzory herbu i flag województwa śląskiego, wzór liternictwa oraz wzornik barw.

10 tablic związanych jest z herbem województwa. Pokazano wzór podstawowy w wersji błękitno-złotej i błękitno-żółtej, w skali szarości oraz w wersji kreskowej na siatce modularnej. Szczególnie interesujące jest przedstawienie uproszczonej wersji herbu służącej do pomniejszych poniżej 2,5 cm wysokości.

Na kolejnych 8 tablicach przedstawiono flagi i bannery (zwane „flagami pionowymi”). Wszystkie rysunki są barwne w dwóch wersjach – podstawowej oraz z wymiarowaniem i proporcjami.

Na tablicach podano kolorystykę: dla wersji barwnych - w systemie Pantone, dla wersji w skali szarości – w systemie CMYK.

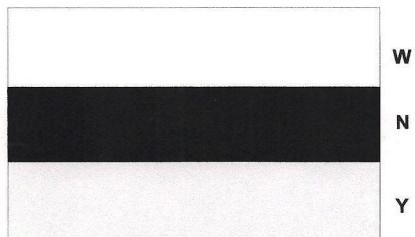
Niżej prezentujemy rysunki wymiarowe weksyliów województwa śląskiego zaczerpnięte z omawianego wydawnictwa. Kolorystyka wszystkich weksyliów jest następująca: niebieski – Pantone 2728, żółty – Pantone 116. Proporcje flag wynoszą 5:8 a bannerów 5:16.

Arkadiusz Kuzio-Podrucki, Dariusz Woźnicki. HERB I BARWY TARNOWSKICH GÓR. Przedmowa prof. dr hab. Stefan K. Kuczyński.

170 X 238 mm. 64 strony + 8 stron barwnych ilustracji. Wydano na zlecenie Referatu Promocji Miasta Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach. Tarnowskie Góry 2002.

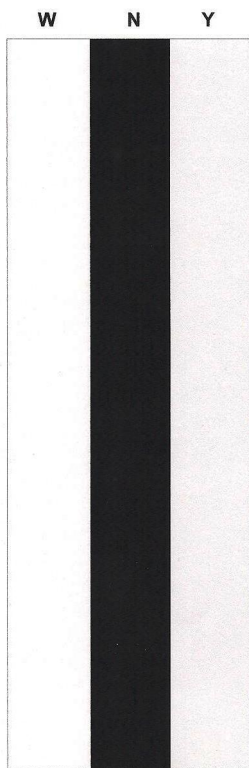
Rada Miejska Tarnowskich Gór uchwałą z dnia 7 sierpnia 2002 ustanowiła nowy herb miasta oraz inne symbole i insygnia. W książce omówiono szczegółowo historię herbu, uzasadniając przywrócenie herbu nadanego miastu w 1562 r. przez księcia karniowskiego, margrabiego Jerzego Fryderyka. Nowy herb jest obecnie elementem niektórych weksyliów przyjętych przez Radę Miejską. W statucie miasta wymienionych jest – obok barw miasta - pięć weksyliów: flaga, banner, flaga urzędowa, banner urzędowy oraz sztandar. W książce przedstawiono barwne wzory tych weksyliów.

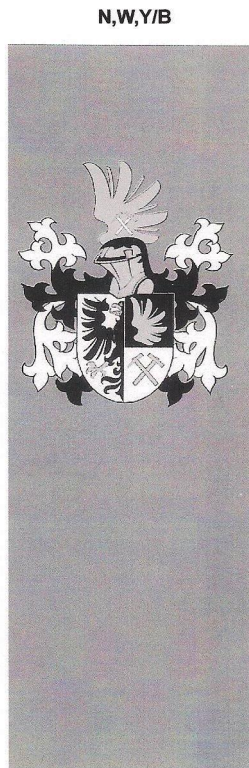
FLAGA MIASTA

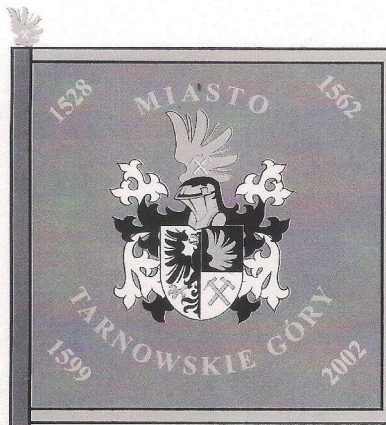
FLAGA URZĘDOWA

BANNER MIASTA

BANNER URZĘDOWY

SZTANDAR

ZAPOMNIANA FLAGA TARNOWSKICH GÓR ?

W omówionej wyżej ciekawej pracy na temat herbu i barw Tarnowskich Gór szeroko przedstawiono historię herbu miejskiego. Historyczny herb, przywrócony w roku 2002, w latach 1954 – 1990 zastąpiono herbem z wizerunkiem godła z pieczęci górniczej z 1529 r. W herbie tym w polu górnym błękitnym znajdowało się złote skrzydło, w polu dolnym zielonym skrzyżowane czarne pyriki i młotek. Jak podają A. Kuzio-Podrucki i D. Woźnicki w swej pracy „te ostatnie zestawienie barw – czerni i zieleni – symbolizowało górnictwo węglowe”.

W latach sześćdziesiątych Jan Miller prowadził poszukiwania materiałów dotyczących polskich flag miejskich. W jego archiwum zachował się oryginalny dokument z tego okresu. Jest to pismo wystosowane przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Tarnowskich Górach – Powiatowy Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 17 marca 1969 r. do Komitetu Organizacyjnego IV Ogólnopolskich Letnisk Igrzysk Młodzieży Szkolnej w Warszawie. W krótkim piśmie czytamy, iż PKKFIT „w załączeniu przesyła barwy flagi oraz herb miasta Tarnowskie Góry”. A załącznik do pisma, to kartka formatu A-5, na którą przyklejono wykonany z tkaniny herb o wzorze zbliżonym do wówczas obowiązującego z napisem Tarnowskie Góry (herby w tej formie były wówczas do kupienia w Składnicy Harcerskiej jako naszywki na mundury harcerskie). Pod herbem narysowana jest ręcznie flaga, pokolorowana kredkami, o dwóch równych pasach poziomych z oznaczeniem barw: pas górny – „zielony”, pas dolny – „czarny”.

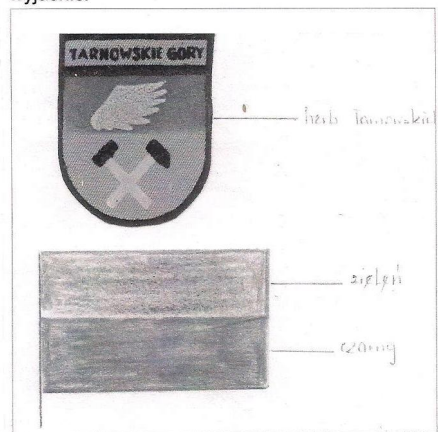
Należy tu wyjaśnić, że rozgrywanym w latach sześćdziesiątych ogólnopolskim sportowym igrzyskom młodzieżowym nadawano uroczystą oprawę wzorowaną na ceremoniale olimpijskim. Uczniowie reprezentowali swoje miejscowości. W dniu rozpoczęcia igrzysk odbywała się defilada z herbami a niekiedy też z flagami miast. Stąd prezentowana tu korespondencja. Organizatorzy chcieli zapewne dysponować aktualnymi symbolami miejscowości, których reprezentanci startowali w igrzyskach. Z imprezą tą wiążą się między innymi mało znane flagi ówczesnych dzielnic Warszawy, zaprojektowane prawdopodobnie specjalnie na igrzyska.

W przypadku Tarnowskich Gór można jednak mieć wątpliwości, czy nadesłana przez miasto flaga była rzeczywiście ówczesną flagą miasta. Jest ona bowiem identyczna ze znaną i szeroko

używaną flagą górniczą. Flaga ta rozpowszechniona jest w państwach Europy środkowej i wschodniej. Do dziś używana jest, głównie przez organizacje związkowe, w Polsce, Czechach, Niemczech. Można ją było zauważyć także w czasie protestów górników ukraińskich. Z. Hejmer potwierdza używanie tej flagi także w Chorwacji. Być może więc przesyłający informację urzędnik z Powiatowej Rady Narodowej w Tarnowskich Górach wziął flagę górniczą za flagę miasta.

Nie można jednak wykluczyć, iż wraz z ustanowieniem w latach pięćdziesiątych nowego herbu miasta przyjęto także flagę. Znałe są przecież – nieliczne co prawda – przypadki ustanawiania flag miejskich w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych (m.in. Wrocław, Zielona Góra, Koszalin). O tym, iż omawiana flaga może być zapomnianą flagą Tarnowskich Gór świadczą może nieudana próba odnalezienia przez PTW oryginalnego dokumentu z 1959 r. o fladze Koszalina. Tyle tylko, że flaga Koszalina nie została zapomniana i jest używana od 1959 r. do dziś.

Czyż więc zielono-czarna flaga z listu z roku 1969 r. to pomyłka czy też rzeczywiście zapomniana flaga miejska? Może uda się to jeszcze wyjaśnić.

Fragment załącznika do pisma z 1969 r.

Jacek Skorupski

- **Red Flag Act.** W 1865 w Zjednoczonym Królestwie wszedł w życie "The Locomotive Act", zwany często „The Red Flag Act” (prawo czerwonej flagi). Przewidywał on, że przed pojazdem w odległości 60 jardów musi poruszać się piechur z czerwoną flagą, ostrzegający w ten sposób przed zbliżającym się niebezpieczeństwem. Przepis był modyfikowany (między innymi zmniejszono odległość do 20 yd), ale dopiero uchwalony 14 listopada 1896 „The Highway Act” zniósł go całkowicie.
- **Flażkowy Katalog Flag Wirtualnych:** Wyspa Wielkanocna: Płat podzielony pionowo na trzy pasy: biały, czerwony i niebieski (1/6:1/6:4/6). Po środku pasa niebieskiego białe koło o średnicy 1/2 wysokości płata. W kole prasłowiańska pisanka o motywach prekolumbijskich. Symbolika flagi jest odniesieniem do teorii Stanisława Szukalskiego (Stacha z Warty), który kolebkę Słowian umieszczał właśnie na Wyspie Wielkanocnej. Trudno więc chyba się dziwić, że na fladze Chile, do którego należy Wyspa, dominują kolory biały i czerwony!
- **Herbowa gorzka** to nazwa wódki produkowanej przez jeden z Polmosów. Ciekawe, skąd u gozelników taka znajomość nastroju panującego wśród polskich heraldyków?
- **Bejsbolówka RP.** Pan Prezydent Aleksander Kwaśniewski odwiedzając podczas manewrów OPPA okręt USS „Mount Whitney” miał na sobie kurtkę marynarską z naszytym na piersi proporcem Prezydenta RP (d. chorągwią Rzplitej). Dobry pomysł, niestety zepsuty przez bejsbolówkę na głowie głowy państwa.
- Na Rynku w Mławie znajduje się pomnik św. Wojciecha, patrona miasta. Aby obejrzeć go z bliska trzeba podeptać herb miasta (z postacią patrona) umieszczony w chodniku!
- **ZbiR z hymnem?** Został rozpisany konkurs poetycki na słowa do hymnu Związku Rosji i Białorusi. Muzyka wciąż ta sama - hymnu ZSRR (i obecnego Federacji Rosyjskiej).
- **Kod kreskowy zamiast flagi?** Choć flaga Unii Europejskiej powstała gdy liczyła ona 12 członków, to liczba gwiazd nie zmieniła się po powiększeniu Unii, gdyż symbolizują one idealną symetrię, a nie konkretne państwa. Pojawiają się jednak poprawiacze flagi, uważający, że każde państwo powinno być w jednoznaczny sposób na niej przedstawione. Ostatnio niemiecki architekt Rem Koolhaas zaproponował flagę-kod kreskowy, składającą się z 45 kolorowych kresek oddających barwy narodowe wszystkich państw.
- **Herbarz.** Nakładem wydawnictwa <DiG> ukazał się kolejny herbarz prof. Józefa Szymańskiego: "Herby rycerstwa polskiego z XVI wieku.
- Ukazało się drugie wydanie niezwykle cennego podręcznika prof. J. Szymańskiego: "Nauki pomocnicze historii". Niestety w dalszym ciągu autor prezentuje w niej swoją bałamutną terminologię weksylogiczną.
- Na łańcuchu burmistrza (mayora) londyńskiej gminy Hammersmith and Fulham znajduje się orzeł. Został tam umieszczony podobno dla uhonorowania mieszkających w gminie licznych Polaków.
- Tureckiej aktorce Hului Avsar grozi pół roku więzienia za znieważenie barw narodowych, gdyż podczas programu telewizyjnego kopnęła spadający balonik, na którym namalowana była turecka flaga.
- Podczas spotkania papieża z młodzieżą w Kanadzie, wśród wielu flag zauważyliśmy flagę śp. Wietnamu Południowego.